

Tomasz MUSIALIK
Politechnika Śląska
Wydział Organizacji i Zarządzania

E-ADMINISTRACJA W UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie. W artykule zaprezentowano proces kształtowania się e-administracji w Unii Europejskiej. Przede wszystkim przedstawiono główny dokument, który stał się impulsem do zastosowania elektronicznych środków komunikacji w relacjach obywatel-administracja. Cele i założenia strategii unijnych zostały wsparte opartymi na nich inicjatywami, które zastosowano w Polsce. Artykuł kończą spostrzeżenia odnoszące się do wyzwań i przyszłego zastosowania e-administracji w Unii Europejskiej.

E-GOVERNMENT IN THE EUROPEAN UNION

Summary. The article presents creation process of e-government in the European Union. Firstly, it concerns the main deed, which was an impulse to application an electronic means of communication between citizen and administration. Purposes and postulates of strategics in the European Union are supported the initiatives implemented in Poland. The article concludes remarks to challenges and e-government in the European Union in future.

1. Wprowadzenie

W dobie szeroko rozwiniętego społeczeństwa obywatelskiego jako jeden z najważniejszych aspektów nowoczesnego funkcjonowania w świecie wyróżnia się wykorzystanie współczesnych technik komunikacji. Upatruje się w nich przyszłych efektów głównie ze względu na oszczędność działań, szybkość, sprawność oraz brak ograniczeń w dostępie. Unia Europejska jako organizacja międzynarodowa nie stoi z tyłu. Zarówno same państwa członkowskie, jak i instytucje unijne starają się tworzyć optymalne warunki do ożywiania działań nowatorskich. Poniższa analiza wskazuje na podstawowe dokumenty, które

zostały wydane przez instytucje unijne, cele, założenia w nich sformułowane oraz przedstawia stan realizacji tych celów wraz z przykładami ich zastosowania w Polsce. W publikacji oprócz pozycji literaturowych w przeważającej liczbie wykorzystano (zgodnie z duchem omawianego tematu) dokumenty i opracowania w wersji elektronicznej.

2. Raport Bangemanna i jego pionierskie następstwa

Już wspólnoty europejskie, które tworzyły zręby przyszłej Unii Europejskiej stawiały na nowoczesność. Oto w 1951 roku powołana Europejska Wspólnota Węgla i Stali oraz sześć lat później Europejska Wspólnota Gospodarcza, a także Europejska Wspólnota Energii Atomowej miały być przykładem zwrócenia uwagi na te obszary, które na ówczesne lata były zaliczane do najbardziej dochodowych, priorytetowych oraz nacechowanych atrybutami przyszłościowymi. Szczególnie ta ostatnia z wymienionych stawiała się po doświadczeniach drugiej wojny światowej czymś, co jeszcze kilkadziesiąt lat wcześniej można by było określić mianem futurystycznego, czy wręcz fikcyjnego. To samo mogliby powiedzieć w latach 50. XX wieku ojcowie założyciele wspólnot o planach stworzenia e-Europ, czyli możliwości korzystania z informacji publicznej przez elektroniczne systemy komunikacji z obywatelem. Perspektywy, które zaczęły się coraz bardziej urzeczywistniać wraz z nastaniem ery komputerów, zmusiły do otwarcia się zarówno społeczeństw, jak i organów kierujących państwami na unormowanie relacji pomiędzy jednostką a państwem i jego instytucjami. Pojawiło się pojęcie społeczeństwa informacyjnego, społeczeństwa, w którym główną wartością jest wiedza, informacja. Społeczeństwo informacyjne to jednak przede wszystkim umiejętne poszukiwanie i zdobywanie tej wiedzy, zdolność do jej wykorzystania, ale również przetwarzanie informacji, która „(...) jest podstawą tworzenia dochodu narodowego i dostarcza źródła utrzymania większości społeczeństwa” [4]. Lata 90. XX wieku oraz początek XXI wieku to okres transformacji społeczeństwa informacyjnego. Stany Zjednoczone, Europa, azjatyckie tygrysy, stanowiąc siłę polityczno-gospodarczą na świecie, dokonały pewnego rodzaju konwersji, która spowodowała, że obecnie bardziej niż o społeczeństwie informacyjnym możemy mówić o społeczeństwie informatycznym. Głównym tego powodem jest rozwój sieci internetowych, sieci dalekiego przesyłu, stworzenie systemów i programów komputerowych zdolnych obsługiwać coraz większą rzeszę odbiorców.

Unia Europejska, wychodząc naprzeciw nowoczesnym rozwiązaniom technologicznym, wprowadziła liczne rozwiązania prawne mające krok po kroku tworzyć „elektroniczną

Europę”. O pierwszych wzmiankach dotyczących prac nad unormowaniem kwestii społeczeństwa informatycznego możemy mówić w przypadku tzw. Raportu Bangemanna (pełny tytuł roboczej nazwy tego dokumentu to: Raport Europe and the Global Information Society. Recommendations to the European Council). Autor Raportu, niemiecki polityk wywodzący się z Wolnej Partii Demokratycznej (FDP), jako jeden z komisarzy unijnych przedstawił w 1994 roku pewnego rodzaju projekt obecnego stanu społeczeństw informacyjnych państw członkowskich Unii Europejskiej oraz przyszłego wykorzystania nowoczesnych technologii. Na spotkaniu Rady Europejskiej w Brukseli 26 maja 1994 roku Raport Bangemanna przedstawiony opinii publicznej zwracał uwagę przede wszystkim na fakt, iż technologie informatyczne i telekomunikacyjne zaowocowały rewolucją organów podejmujących decyzje. Rewolucyjne okazały się również w pewnym sensie koncepcje i założenia, które wyływały z tego prekursorskiego projektu. Jednym z przejawów wykorzystania nadarzającej się okazji zastosowania nowoczesnych technik miało być zwiększenie liczby miejsc pracy w dłuższym wymiarze czasu. Poza tym według Bangemanna rozwój społeczeństwa informacyjnego jest tylko załączkiem do wzrostu biznesu małych i średnich przedsiębiorstw, dostawców urządzeń i oprogramowania, obywateli państw europejskich, jak również dla rządów tych państw i administracji. Wśród wyzwań, jakie stoją przed społeczeństwem, zwrócono uwagę na ryzyko zmniejszające korzyści płynące ze stosowania nowych technologii.

Przyszłe działania, które miałyby zmieniać otoczenie i napędzać siły dla konkurencji, powinny być według Raportu szczegółowo zaplanowane i zwrócone na rozliczne rodzaje rynków (dla gospodarki, dla małych i średnich przedsiębiorstw czy dla konsumentów). Aby móc wpływać konkurencyjnie na rynki, należało przede wszystkim zerwać z przeszłością (przeszłością technologiczną, procedurami, które ówczesnie funkcjonowały, sposobami postępowania dotychczas uważanymi za sprawdzone, a które w coraz mniejszym stopniu ułatwiałyby życie, pracę i kształtowanie wizerunku nowoczesnego społeczeństwa). Wejście na taką drogę możliwe byłoby tylko przy zrealizowaniu pewnych działań, które okazałyby się skuteczne. Wśród nich Raport Bangemanna wyróżnia jednolitość struktur (co oczywiście przy ogromnym zróżnicowaniu obecnej „dwudziestki siódemki” nie jest technicznie możliwe do zrealizowania), odejście od polityki monopolistycznej (w przypadku firm oferujących usługi internetowe wdrażane w większym stopniu niż np. firm oferujących usługi telekomunikacyjnych), wzajemne działanie (widoczne coraz bardziej wśród unijnych instytucji, szczególnie po wejściu w życie traktatu z Lizbony). Nie zapomniano również o prawach, które w ostatnich dziesięcioleciach zwiększyły swoją doniosłość wśród

społeczeństwa informacyjnego. Chodzi tu oczywiście o ochronę praw własności intelektualnej, której obszar w wyniku rozwoju komputerów i nowoczesnej technologii objął znacznie większą płaszczyznę niż obejmowaną do tej pory. Bezpieczeństwo, prywatność, własność jako podstawowe wartości winny być krzewione, co podkreśla dokument.

Raport Bangemanna zwraca także uwagę na kształt społeczeństwa informacyjnego, na składniki przekształcające społeczeństwo informacyjne w społeczeństwo informatyczne. Wśród nich wymienia ISDN (Integrated Services Digital Network), czyli sieć cyfrową z tak zwaną integracją usług polegającą na udostępnianiu usług cyfrowych (w tym usług polegających na przesyłaniu dokumentów pomiędzy komputerami czy innymi urządzeniami elektronicznymi) [16]. Inne elementy to między innymi szerokopasmowość, powszechne wykorzystanie poczty elektronicznej (e-mail), popularyzacja sieci internetowej, interaktywność, rozwój multimediiów. Dziś dla przeważającej większości obywateli Unii Europejskiej są to narzędzia komunikacji wykorzystywane uniwersalnie i na wiele sposobów.

W dokumencie przedstawiono dziesięć sfer zastosowań, które w następnych latach winny okazać się kluczowe i w nich też byłyby upatrywane przejawy informatyzacji społeczeństwa. Zaliczono do nich kolejno: telepracę, naukę na odległość, rozwój sieci dla uniwersytetów i ośrodków badawczych, usługi telepatyczne dla małych i średnich przedsiębiorstw (czyli usługi informatyczne i telekomunikacyjne), elektroniczne zarządzanie ruchem drogowym, ruchem powietrznym, efektywne systemy sieci opieki zdrowotnej, przetargi elektroniczne, ogólnoeuropejską sieć administracji publicznej oraz tzw. miejskie autostrady informacji (czyli umożliwienie dostarczenia do domostw dostępu do sieci).

Administracja publiczna, jako jeden z priorytetów wykorzystania zaproponowanych rozwiązań teleinformatycznych, stawia przyszłość e-administracji na uprzywilejowanej pozycji. Ich główne zastosowanie ma się przejawiać w efektywności działań oraz w tańszych sposobach wymiany informacji („przesiadka” z papierowych dokumentów na środki elektroniczne). Z kolei przyszłe rozszerzenie współpracy ma obejmować połączenie administracji publicznych państw i mieszkańców Europy. Co więcej, do udziału w tych przedsięwzięciach zostaną również włączone podmioty prywatne, które wdrażając rozwiązania techniczne w celu dostarczania usług, będą popierać działania administracji państwowej i jej władz w zakresie implementacji tych usług w życie.

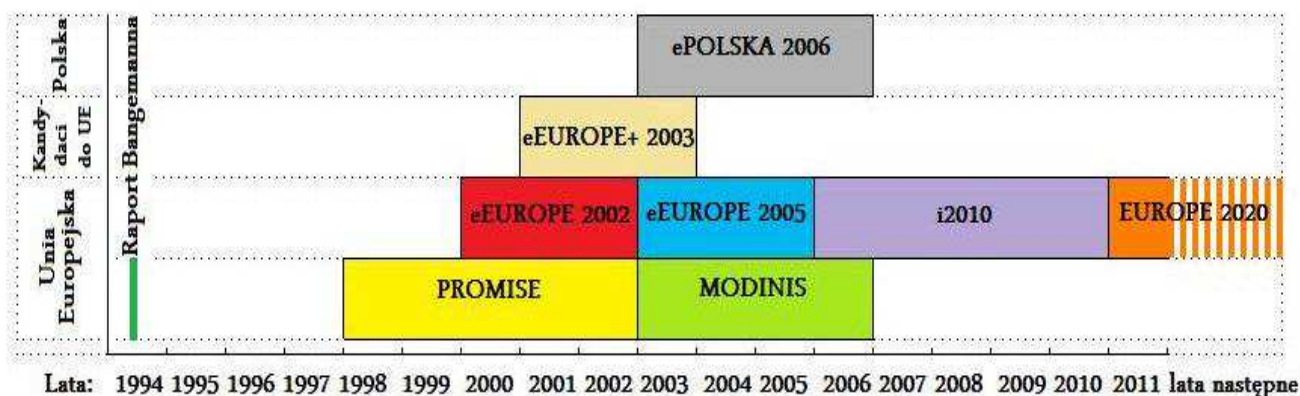
Raport Bangemanna, który uwzględniał bardzo liczne aspekty praktycznego zastosowania zaawansowanych procedur komunikacyjnych i informatycznych, był pierwszym dokumentem zwracającym uwagę na znaczenie tych technologii w całej Europie. Chociaż nie ma on charakteru źródła prawa europejskiego, to z całą pewnością przyczynił się do

intensyfikacji działań w tym zakresie. Przyszłe prace i ich rezultaty, co widzimy w praktyce, były konsekwencją zastosowania koncepcji przedstawionych w Raporcie.

3. Dokumenty europejskie oraz polskie inicjatywy z nimi związane

Można uznać, że powyższy dokument oraz 1994 rok stały się symbolicznym początkiem kształtowania elektronicznych rozwiązań w Europie. Od tego bowiem momentu wśród aktów prawnych Unii Europejskiej oraz innych dokumentów zaczęły się pojawiać regulacje dotyczące tej kwestii oraz programy, których przeprowadzenie miało usprawnić działania związane z *e-government*. Wiele rozwiązań gwarantowanych przez liczne dyrektywy i decyzje wymusza ich selekcję i tym samym omówienie tylko tych, które najbardziej wpłynęły na rewolucję w systemach informacji publicznej.

Poniższy schemat wskazuje na najważniejsze dokumenty unijne i jednoczesną realizację poszczególnych programów unijnych w dziedzinie rozwoju cyfrowego z perspektywy czasu jego wprowadzania i stosowania.

Rys. 1. Schemat realizacji inicjatyw w dziedzinie e-administracji w Unii Europejskiej i Polsce

Fig. 1. Diagram of realisation of initiative in e-government in the European Union and Poland

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 18]

Zgodnie ze schematem w określonych przedziałach czasu wdrażane były programy, strategie, które odnosiły się do zastosowania systemów wspierających i usprawniających administrację w kierunku elektronicznym. Zostaną one omówione poniżej.

Pierwszym, prekursorskim projektem był PROMISE [13], który, jak sama nazwa wskazuje, jako główny cel stawiał sobie zapowiedź, która miała odnosić się do przyszłej budowy strategicznych programów w Unii Europejskiej. „Wieloletni program wspólnotowy

w celu stymulowania tworzenia społeczeństwa informacyjnego w Europie”, bo taka była pełna nazwa tego programu, obejmował pięć lat (1998-2002), a jako swoje główne cele wyznaczał przyszłe korzyści w postaci między innymi:

- a) bardziej wydajnych i lepiej reagujących służb publicznych,
- b) bardziej wydajnego zarządzania,
- c) nowych możliwości dla regionów.

Program był jednak realizowany tylko do 2000 roku. Dwa lata wystarczyły na analizę potencjału europejskiego. Oto już od roku milenijnego zaczęto wprowadzać w życie strategię nazywaną *eEurope*. Stała się ona jednym z najważniejszych priorytetów Komisji Europejskiej w zakresie rozwoju gospodarki i upowszechnienia korzystania z nowoczesnych technologii w Europie. 8 grudnia 1999 roku, przed szczytem w Helsinkach, ogłoszono dalekosiężną inicjatywę: *eEurope – An Information Society for All* [5]. Był to pewnego rodzaju plan spajający wszystkie zagadnienia skupiające się wokół kwestii społeczeństwa obywatelskiego, tworzenia wspólnego programu działania dotyczącego elektronicznych systemów współpracy oraz uniwersalizacji korzystania z internetu. Do najważniejszych celów, jakie stawiała przed sobą inicjatywa, należały:

- a) obniżenie kosztów korzystania i spopularyzowanie korzystania z internetu na poziomie szkolnictwa (większy dostęp do zasobów, szybkie łącza internetowe dla studentów i pracowników naukowych);
- b) dostęp do licznych usług oferowanych za pośrednictwem sieci (w tym wykorzystanie kart chipowych w relacjach klient-internet-sprzedawca, możliwość przelewów internetowych, zakupów internetowych itp.);
- c) zwrócenie uwagi na poszczególne obszary i swoiste podmioty będące częścią społeczeństwa informacyjnego (w szczególności uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych, możliwość działania służby zdrowia on-line, wykorzystanie technologii w transporcie, dostęp obywateli do informacji publicznych, takich jak usługi prawne, dokumenty, formularze, społeczne konsultacje) [3].

Wprowadzenie programu w życie, jak się później okazało, następowało w kilku fazach. Pierwsze wykonanie strategii miało swoje odzwierciedlenie w planie zatytułowanym *eEurope 2002 – An Information Society for All. An Action Plan* [6]. Przewidywał on na lata 2000-2002 realizowanie wyżej wymienionych celów. Będąca w toku wykonania inicjatywa PROMISE została przekonwertowana, a jej „(...) mechanizmy miały posłużyć wspieraniu *eEurope*, w szczególności poprzez benchmarking jej rezultatów” [18]. Od tego momentu zarówno

PROMISE, jak i jego następca – program MODINIS [8] – miały wspomagać *eEurope* i być kontrolerem wykonywania działań mu postawionych.

Początek XXI wieku to ekspansja dokumentów dotyczących kwestii elektronicznych systemów informacji. Otóż podczas szczytu Unii Europejskiej w Göteborgu w 2001 roku przyjęto kolejny dokument odnoszący się do państw aspirujących do członkostwa w strukturach europejskich. Było to konsekwencją rozmów przeprowadzanych już w 2000 roku w Warszawie nad programem *eEurope*. W związku z przyszłym środkowo-wschodnim rozszerzeniem Unii Europejskiej i obawą przed różnicami w rozwoju gospodarczym i technologicznym pomiędzy państwami ówczesnej „piętnastki” a nowymi członkami zaproponowano stworzenie podobnej inicjatywy, analogicznej do tej dla państw członkowskich. Inicjatywa *eEurope+ A Co-operative Effort to Implement the Information Society in Europe*, bo taką nazwę nosiła, charakteryzowała się przede wszystkim:

- a) ograniczeniem usług telekomunikacyjnych i poszerzeniem oferty operatorów (przede wszystkim w związku z dostępem do internetu);
- b) implementacją aktów prawnych stanowiących podstawę funkcjonowania Unii Europejskiej (w tym miejscu ogromny nacisk został położony na *acquis communautaire*, odnoszący się do zagadnień związanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego) [7];
- c) odniesieniem do programu *eEurope 2002* (czyli było to niejako powtórzenie celów przedstawionych w tym programie, z jednoczesnym rozszerzeniem ich stosowania na państwa członkowskie).

W zakresie *e-government* inicjatywa zwróciła uwagę na udostępnianie najważniejszych danych odnoszących się do społeczeństwa informacyjnego (w tym przede wszystkim informacji prawnej, administracyjnej czy kulturalnej). Nie pominięto również promocji dostępu do elektronicznych baz danych, uproszczenia procedur administracyjno-prawnych, ustanowienia rynku elektronicznego czy też wykorzystania podpisu elektronicznego w obrocie publicznym. Jako novum wprowadzono między innymi utworzenie punktów dostępu do skorzystania z usług elektronicznych w miejscach publicznych, takich jak muzea, biblioteki itp. [7] Realizację powyższych zadań przewidziano (w zależności od rodzaju zadania) na lata 2002-2003, nie później jednak niż do końca 2003 roku. Wykonaniu inicjatywy przez państwa członkowskie i Komisję Europejską miał służyć stworzony w tym celu program *eEurope+ 2003 A Co-operative Effort to Implement the Information Society in Europe. An Action Plan* (czyli tak jak w przypadku inicjatywy *eEurope* zastosowanie planu

eEurope 2002). Podobne inicjatywy zostały podjęte również w krajach nienależących do Unii Europejskiej, jak choćby projekt e-Norway przygotowany przez Norwegów [3].

Kolejne działania dotyczące rozwoju e-administracji w obszarze instytucji europejskich i państw członkowskich to realizacja następcy *eEurope 2002* nowym planem działania, jakim był *eEurope 2005 – An Information Society for All* [9]. Ogłoszony w maju 2002 roku w Brukseli plan zakładał przede wszystkim praktyczne podejście do kwestii przedstawionych założeń. Nowe cele, jakie wytyczyła Unia Europejska, stanowiły rozszerzenie dotychczas realizowanych. Podniesiono rangę nauczania na odległość (czyli popularnego *e-learningu*), ochrony zdrowia (*e-health*), dostępu do szerokopasmowego internetu oraz przede wszystkim budowania bezpieczeństwa bazy danych [2]. E-administracja z kolei rozwijała się w poszczególnych państwach (czego doskonałym przykładem jest program *Wrota Polski* realizowany w naszym kraju jako system informatyczny, który umożliwi świadczenie usług publicznych, takich jak wystawienie nowego paszportu, głosowanie przez portal internetowy, zgłoszenie zdarzenia na policję, czy uzyskanie wymaganych dokumentów z urzędu stanu cywilnego [14]).

Nie był to z resztą jedyny sygnał ze strony naszego kraju. W 2002 roku Polska wyszła z inicjatywą działań na rzecz propagowania idei społeczeństwa informacyjnego. *ePolska 2006 – Plan działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce* to przykład przeniesienia na grunt państwowy celów założonych w inicjatywach unijnych. Postulaty, które się w niej znalazły, są niejako powieleniem tych zakładanych w planach *eEurope*. Rozwój bezpiecznej infrastruktury teleinformatycznej, powszechny, szybszy i tańszy internet, lepsze wykorzystanie technologii, inwestowanie w ludzi, w ich umiejętności i wreszcie propagowanie usług świadczonych przez elektroniczną administrację dla obywateli stały się motywami przewodnimi strategii. Zastosowanie tych ostatnich miało obejmować przede wszystkim:

- a) udostępnianie wszelkich informacji na stronach internetowych poszczególnych urzędów;
- b) wymianę komunikatów na linii urząd-obywatel przez pocztę elektroniczną;
- c) wykorzystanie komputerów w sytuacjach takich, jak wnoszenie opłat, głosowanie, składanie formularzy, deklaracji;
- d) rozciągnięcie korzystania z usług na inne podmioty (nie tylko administrację rządową i samorządową), takie jak policja, sądy, prokuratury [10].

Pojawiające się przeszkody, problemy we wdrażaniu i w rozwijaniu e-urzędów spowodowały reorientację pewnych celów w następnych latach. Dostrzeżono wyraźne braki

i pozostawanie w dalszym ciągu za Stanami Zjednoczonymi w kluczowych sferach, takich jak np. relacja swobodnego dostępu obywateli Unii Europejskiej do informacji publicznej. Za główne bariery powodujące niewystarczające umacnianie się nowoczesnych technologii uznano niedostateczny rozwój badań i ich promocji. W tym też upatrywano przyszły pomyślny rozkwit celów, jakie założono sobie w inicjatywie *eEurope*.

Z pewnością dlatego kolejnemu planowi realizacji *eEurope*, choć w zamierzeniu był kontynuacją inicjatywy i nawiązaniem do dotychczasowych sukcesów, nadano inną nazwę, mianowicie *i2010 – A European Information Society for growth and employment* [12]. Zatem uznano, że to wzrost zatrudnienia stanie się motorem napędzającym społeczeństwo informacyjne. Zmiana miała nastąpić przede wszystkim przez:

- a) utworzenie jednolitej europejskiej przestrzeni informacyjnej dla poprawy życia, pracy oraz interakcji w społeczeństwie (zgodnie z projektem miały się do tego przyczynić szybkość, poprawa pewności ekonomicznej, prawnej i technicznej, a także bezpieczeństwo);
- b) innowacje i inwestycje w badania (czyli jedna z głównych barier, które hamowały dotychczasowe zaawansowanie w prowadzeniu działań);
- c) integrację w społeczeństwie (głównie przez lepsze usługi publiczne, lepszą jakość życia, którą realizuje się np. w odniesieniu do osób starzejących się w społeczeństwie, w ramach ochrony środowiska czy tworzenia interaktywnych, cyfrowych podmiotów).

Obecnie jest realizowana strategia *Europa 2020*, która nie jest jedynie inicjatywą odnoszącą się do kwestii typowo technologicznych. Obejmuje ona przede wszystkim wzrost gospodarczy państw Unii Europejskiej. Przejawami tego wzrostu mają być przede wszystkim: walka z ubóstwem w Europie, zwiększenie zatrudnienia, propagowanie nowych umiejętności, efektywne korzystanie z zasobów. W dobie obecnych zawirowań ekonomicznych zwrócono także uwagę na takie kwestie, jak polityka przemysłowa w erze globalizacji, wprowadzanie innowacji we wszystkich dziedzinach życia czy wreszcie większa mobilność osób młodych, młodzieży na rynku pracy, rynku gospodarczym i ekonomicznym. Z punktu widzenia ekspansji nowoczesnych technologii uznano, że unijne instytucje będą kreować rozwój agendy cyfrowej. Przedstawiono listę planowanych do przeprowadzenia działań, które mają na celu dalsze kreowanie społeczeństwa informacyjnego. Zaliczono do tego między innymi: dostęp do publicznych sektorów informacji, wykorzystywanie podpisu elektronicznego w dokumentacji administracyjnej, rozwiązania mające usprawnić poszukiwanie pracy i poruszanie się na rynku pracy, ochronę praw własności intelektualnej, rozwój elektronicznego

postępowania administracyjnego [15, 19] czy też możliwość korzystania z konsultacji przez urzędzenia elektroniczne [11].

Porównując dotychczasowe osiągnięcia i przyszłe propozycje do zrealizowania, można stwierdzić, że Unia Europejska oraz państwa członkowskie z pewnością wychodzą naprzeciw stawianym im szansom docelowego stworzenia podmiotów multimedialnych, z których obywatele mogą korzystać 24 godziny na dobę przez siedem dni w tygodniu bez konieczności wychodzenia z domu. Dzięki sprawnemu działaniu, mobilności młodych ludzi, wykorzystaniu doświadczeń innych państw (w tej mierze przodują państwa skandynawskie, głównie Finlandia i Dania [17]) można zauważyć, że tendencje w relacjach na linii obywatel-administracja państwowa (jak również administracja lokalna) mogą przybierać nowe formy, coraz częściej sprowadzające się do wykorzystania nowoczesnych, inteligentnych sposobów komunikacji. Problematyka związana z elektroniczną Europą jest zatem częścią szerszej dyskusji, a nie odrębną kwestią. Zagadnienia włączone do spraw społeczno-gospodarczych nie tylko nie uległy marginalizacji w dobie szeroko rozwiniętych sposobów komunikacji elektronicznej, lecz także stały się solidnym fragmentem polityki prowadzonej przez Unię Europejską i jej członków. Oczywiście należy dokonywać nieustannych udoskonaleń, głównie w sferze funkcjonalności i dopuszczenia obywateli i firm do porad prawnych. Coraz częściej pojawiające się aplikacje powinny mieć także zastosowanie w przenośnych urządzeniach mobilnych, by skrócić czas dostępu do dokumentów lub formularzy [1]. Do największych walorów korzystania z e-urzędu zalicza się przede wszystkim łatwość, sprawność, przejrzystość i jawność [20] oraz znaczne obniżenie kosztów jej funkcjonowania, jak również dodatkowy bodziec, którym jest przyjazne rozwiązanie w dziedzinie ochrony środowiska.

Polska, dostosowując się do unijnych standardów, nie odstaje obecnie od innych państw. Dużym osiągnięciem jest utworzenie Pojedynczego Punktu Kontaktowego (Point of Single Contact), który jest przykładem długofalowego działania i współpracy Unii Europejskiej z Polską. Strona WWW (patrz: <http://www.eu-go.gov.pl/>), która go tworzy, jest skierowana zarówno do przedsiębiorców, obywateli, jak i administracji. Ci pierwsi mają możliwość dowiedzieć się, jak rozpocząć, prowadzić, zawiesić i zamknąć działalność gospodarczą. Z kolei dla wszystkich przewidziana jest między innymi informacja o dostępie do rejestrów publicznych, możliwość zapoznania się z procedurami administracyjnymi czy informacjami dotyczącymi obywatela jako konsumenta. Dla administracji natomiast są przedstawione regulacje odnoszące się do stosowania dyrektyw unijnych w zakresie informacji przekazywanych drogą elektroniczną i korzystania z procedur realizowanych drogą

elektroniczną. Takie punkty zostały utworzone we wszystkich państwach Unii Europejskiej, jak również w Islandii, Liechtensteinie oraz Norwegii. Poza tym Polska bierze udział w Europejskim Programie Rozwoju Elektronicznej Administracji (patrz: http://eadministracja.pl/front_page) polegającym na analizie potencjału urzędów administracji publicznej (z możliwością odbycia szkolenia w dziedzinie elektronicznej administracji).

4. Podsumowanie

Jak kształtuje się rola e-administracji w Unii Europejskiej na najbliższe lata? Wydaje się, że odpowiedzi na to pytanie należy szukać w działalności, którą roboczo można określić mianem *e-participation* (e-uczestnictwem). Możliwość podejmowania decyzji, jako skutek zaangażowania się obywateli, może pozwolić na skuteczny rozwój kolejnych „elektronicznych celów w Europie”. Głosowanie za pomocą środków elektronicznych, dokonywanie rejestracji pojazdów czy składanie wniosków elektronicznych o wydanie dowodu osobistego są już na niektórych obszarach stosowane i dają wymierne efekty, a kolejne usługi wciąż są dołączane do już istniejących. Poza pozytywną stroną zastosowania e-urzędu należy też wspomnieć o zagrożeniach. Szczęśliwie nie są one tak wielkie, że można by mówić o „europejskim problemie e-administracji”. Do negatywnych czynników należy zaliczyć przede wszystkim starzenie się społeczeństwa, które wiąże się z częściową niechęcią osób starszych do stosowania nowych technologii. Dlatego też używanie tradycyjnych metod (formularzy pisemnych, zwykłego podpisu czy rozmów „face to face” z urzędnikiem) nie może być przynajmniej w najbliższych latach całkowicie zastąpione metodami elektronicznymi. Ułatwienia związane z korzystaniem przez osoby starsze z nowoczesnych sposobów komunikacji zalicza się do jednego z priorytetów, jakie postawiła sobie Unia Europejska. Jednocześnie nacisk został położony na mobilność młodzieży. To w nich upatruje się przyszłego w pełni rozwiniętego społeczeństwa, ale już nie informacyjnego, a raczej informatycznego. Ciągły postęp unijnych instytucji i organów w kwestiach teleinformatycznych sprawia, że nie tylko nie można, lecz wręcz należy poszukiwać takich skutecznych środków współpracy administracji z obywatelem, które nadadzą pozytywne skojarzenia z pracą i działalnością urzędników oraz odrzucą biurokratyczny stereotyp myślenia. Inicjatywy *eEurope* skłaniają do takich refleksji, jednocześnie poprawiając wizerunek administracji w społeczeństwie. Wyzwania stojące przed e-administracją są

ogromne. Ich społeczne i ekonomiczne aspekty górują nad wymiarem technologicznym. Obawy, które w 2011 roku coraz bardziej obniżają morale Unii Europejskiej, stawiają pod znakiem zapytania nie rozwój technologiczny, bo ten z pewnością nadal będzie następował, ale sposobność racjonalnego wykorzystania tej wiedzy w dobie światowego kryzysu ekonomicznego.

Bibliografia

1. Baranowska-Skimina A.: e-administracja w Unii Europejskiej, <http://www.egospodarka.pl/62606,E-administracja-w-Unii-Europejskiej-2010,1,39,1.html>, dostęp 20.10.2011 r.
2. Bielecki P.: Rozwój idei społeczeństwa informacyjnego w Unii Europejskiej, <http://e-administracja.net/e-administracja/rozwoj-idei-spoleczenstwa-informacyjnego-w-unii-europejskiej>, dostęp 18.10.2011 r.
3. eEurope – realizacja idei Społeczeństwa Informacyjnego w Unii Europejskiej i w Polsce: <http://waw.warszawa.mazowsze.pl/eeurope/e-europe.html>, dostęp 27.10.2011 r.
4. Goban-Klas T., Sienkiewicz P.: Społeczeństwo informacyjne: szanse, zagrożenia, wyzwania, Wydawnictwo Fundacji Postępu Telekomunikacji, Kraków 1999, s. 42
5. Inicjatywa eEurope – An Information Society for All, <http://www.erdf.edu.pl/downloads/wwwupload/PROJEKTY%20ICT%20-%20Inicjatywa%20eEuropa%20-%20Bruno%20CASSETTE%20-%20PL%20.pdf>, dostęp 18.10.2011 r.
6. Inicjatywa eEurope 2002 – An Information Society for All. An Action Plan, http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/2002/documents/archiv_eEurope2002/actionplan_en.pdf, dostęp 31.10.2011 r.
7. Inicjatywa eEurope+ 2003 A Co-operative Effort to Implement the Information Society in Europe, http://kbn.icm.edu.pl/cele/eeurope/eeurope_pl.pdf, s. 7-9, 21-22, dostęp 10.11.2011 r.
8. Inicjatywa MODINIS, http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/2005/doc/all_about/modinis_decision_%20en.pdf, dostęp 10.11.2011 r.
9. Inicjatywa eEurope 2005 – An Information Society for All, http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/2002/news_library/documents/eeurope2005/eeurope2005_en.pdf, dostęp 25.10.2011 r.

10. Inicjatywa ePolska 2006 – Plan działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce,
[http://www.cie.gov.pl/HLP/files.nsf/0/EEA3520B45039EFEC125721F002D0E4B/\\$file/e_polska2006.pdf](http://www.cie.gov.pl/HLP/files.nsf/0/EEA3520B45039EFEC125721F002D0E4B/$file/e_polska2006.pdf), dostęp 09.11.2011 r.
11. Inicjatywa Europe 2020,
http://ec.europa.eu/europe2020/tools/flagship-initiatives/index_pl.htm, dostęp 13.10.2011 r.
12. Inicjatywa i2010 – A European Information Society for growth and employment,
<http://cordis.europa.eu/documents/documentlibrary/81718541PL6.pdf>, dostęp 09.11.2011 r.
13. Inicjatywa PROMISE,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005DC0260:PL:NOT>,
dostęp 20.10.2011 r.
14. Inicjatywa Wrota Polski,
<http://www.mswia.gov.pl/ftp/informatyzacja/6453.pdf>, dostęp 07.11.2011 r.
15. Janowski J.: Administracja elektroniczna: kształtowanie się informatycznego prawa administracyjnego i elektronicznego postępowania administracyjnego w Polsce, Wydawnictwo Municipium, Warszawa 2009.
16. Kościelnik D.: ISDN – cyfrowe sieci zintegrowane usługowo, Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 2001.
17. Kowalczyk M.: e-urząd w komunikacji z obywatelem, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2009, s. 138-147.
18. Luterek M.: e-government. Systemy informacji publicznej, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2010, s. 116
19. Szostek D., Adamski D. (red.): e-administracja: prawne zagadnienia informatyzacji administracji, Wydawnictwo Presscom, Wrocław 2009.
20. Walecki M.: Nowoczesne technologie ICT w walce z korupcją na świecie, [w:] Kucharczyk J., Zbieranek J. (red.): Elektroniczna administracja – nowe możliwości przeciwdziałania zjawisku korupcji, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2006, s. 9.

Abstract

There were made an attempt to profile specific documents in the European Union which involve postulates relate to e-government. Also Polish achievements and advancements were presented.

It seems adequately that nowadays activities of e-government in the European Union can conceptualise like a e-participation. Primarily positive possibilities of e-services enjoyment brings an attention and gives measurable effects. On the other hands many of obstacles makes imperceptible withdrawal of accustomed method. *eEurope* initiatives let us search effective ways of cooperation government and citizens. They should be applied in majority areas to execution of „electronic aims in Europe“.